

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ & ΕΠΑ.Λ. Β'

17 ΜΑΪΟΥ 2013

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές

A. Το κείμενο πραγματεύεται την αναγκαιότητα της ανθρώπινης επικοινωνίας σε συνάρτηση με την προστασία της φύσης και την εξέλιξη του πολιτισμού. Αρχικά, τονίζεται η μοναχικότητα του ανθρώπου και η προσπάθειά του για αναζήτηση ερεισμάτων σε εξωγενείς παράγοντες, και όχι στη δεδομένη ποικιλομορφία και ομορφιά της φύσης. Αναφέρεται, ωστόσο, η διχασμένη προσωπικότητα του ανθρώπου, ο οποίος αφενός δημιουργεί και προοδεύει αφετέρου αλαζονικά αποδεικνύει την ιδιοτέλειά του με άμεσες επιπτώσεις και στο περιβάλλον. Συνεπώς, οφείλει να συνειδητοποιήσει τη δυσκολία της κατάστασης και να στραφεί σε μια ποιοτικότερη επικοινωνία, η οποία δεν εξασφαλίζεται με τον τεχνολογικό παροξυσμό, αλλά με μια ουσιαστικότερη παιδεία. Μόνο έτσι, σύμφωνα με το συγγραφέα, θα συμπεριληφθούν στις κατακτήσεις του σύγχρονου πολιτισμού και η προστασία του περιβάλλοντος και η ίδια η ανθρώπινη υπόσταση.

B.1 «... όσο η επικοινωνία [...] πυκνώνει με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, το διαδίκτυο και τα κινητά τηλέφωνα, τόσο η μοναξιά μας, η ανθρώπινη, μεγαλώνει και η αποξένωση κυριαρχεί». Οι άνθρωποι επιλέγουμε σήμερα όλο και πιο συχνά τα μέσα τεχνολογίας, για να επικοινωνούμε μεταξύ μας, να ενημερωνόμαστε και να ανταλλάσσουμε πληροφορίες. Περιορίζουμε τόσο τη διά ζώσης επαφή όσο και τους παραδοσιακούς τρόπους αντίληψης γνώσης και πληροφοριών. Έτσι, υποβιβάζουμε την ουσιαστική επικοινωνία ως γνήσια συμβίωση και αλληλεπίδραση σε απλή ανταλλαγή χρηστικών πληροφοριών και δεδομένων. Αντί, όμως, να ερχόμαστε πιο κοντά, διευρύνουμε τη μεταξύ μας απόσταση, αλλά και αυτή από το φυσικό μας περιβάλλον, και επιτείνουμε το αίσθημα ανασφάλειας και μοναξιάς που νιώθουμε. Αποκομμένοι, λοιπόν, και μόνοι ανάμεσα σε άλλους, βιώνουμε ένα εσωτερικό κενό που επιτείνει την αλλοτριωμένη μας σχέση με τον εαυτό μας και με τον κόσμο.

B2. α) Τα δομικά στοιχεία της παραγράφου είναι τα εξής:
Θεματική περίοδος: «*Αποκαλύπτεται όμως ... διπλή υπόσταση*».
Λεπτομέρειες: «*Από τη μια... τα θύματα των συμφερόντων του*».
Κατακλείδα: «*Η υπερφίαλη αυτή στάση ... της δικής του υπέρξεως*».

β) Τα τέσσερα παραδείγματα μεταφορικής χρήσης του λόγου είναι τα εξής:
- «*Περιμένει λοιπόν ένα χέρι βοήθειας και παρηγοριάς από τους πλανήτες και τα μακρινά άστρα*» (Παράγραφος 1η).
- «*...η ζωή όμως γύρω μας ανθίζει*» (Παράγραφος 2η).
- «*...γέννησε αριστουργήματα στον λόγο και στην τέχνη*» (Παράγραφος 3η).
- «*...σφραγίζει την ιστορική πορεία του με πολέμους και αγριότητες...*» (Παράγραφος 3η).

Εναλλακτικά θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν ως παραδείγματα μεταφορικής χρήσης του λόγου τα εξής:

- «...την τεχνολογική έκρηξη της εποχής...» (Παράγραφος 5η).
-«Οι εφιάλτες από τα περιβαλλοντικά προβλήματα πληθαίνουν...» (Παράγραφος 5η).
-«...η Γη ... έχει επουλώσει τις πληγές στις θάλασσες...» (Παράγραφος 6η).

B3. α)

ταυτόχρονα: παράλληλα
γέννησε: δημιούργησε
αισθανθεί: νιώσει
πληθαίνουν: πολλαπλασιάζονται
ανάληψη: ανελέητη

β)

ανούσια: ουσιώδης
εμφανίζεται: απουσιάζει
ανέφικτη: εφικτή
πυκνώνει: ελαττώνεται
υψηλά: χαμηλά, ασήμαντα

B4. α)

-Ο κειμενογράφος με τη χρήση του ερωτηματικού στο χωρίο «*Είναι άραγε περιέργεια, κατακτητική διάθεση ή απλώς ένα διανοητικό παιχνίδι;*» επιθυμεί να προκαλέσει τον προβληματισμό του αναγνώστη και να διεγείρει το ενδιαφέρον του, ενώ, παράλληλα, προσδίδει παραστατικότητα και έμφαση στο λόγο του. Ταυτόχρονα, εκφράζει την απορία του για τα κίνητρα του ανθρώπου σε σχέση με τον προβληματισμό του και την ενασχόλησή του με μεταφυσικά ζητήματα.

-Ο συγγραφέας με τη χρήση της διπλής παύλας στην πρόταση «*-όσο και αν αντιτίθεται στις ενδόμυχες επιθυμίες μας-*» συμπληρώνει τα λεγόμενά του. Η φράση λειτουργεί παρενθετικά, και με αυτή ο συγγραφέας εκφράζει την αντίθετη νοοτροπία που κυριαρχεί.

β) «*Από την άλλη, από τον ίδιο τον άνθρωπο σφραγίζεται η ιστορική του πορεία με πολέμους και αγριότητες, θεοποιούνται τα υλικά αγαθά και συντηρούνται η αδικία και οι ανισότητες.*»

Γ.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: άρθρο

Ύφος: σοβαρό

Ρηματικά πρόσωπα: α' πληθυντικό, γ' ενικό – πληθυντικό.

Τρόπος πειθούς: επίκληση στη Λογική, χωρίς να λείπει η επίκληση στο Συναίσθημα

Τίτλος: «Αγαπάς το Περιβάλλον; Απόδειξη!»

Πρόλογος:

Στον πρόλογο είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί μία αφορμή, όπως, για παράδειγμα, η τιμωρία της Ελλάδας από την Ε.Ε. για τη λειτουργία

παράνομων χωματερών ή η ανάληψη εθελοντικής δράσης του σχολείου για τον καθαρισμό δασικής έκτασης ή ακτής στην περιοχή.

Σύντομη αναφορά στις μορφές με τις οποίες καταστρέφουμε τη φύση:

- Μόλυνση ατμόσφαιρας: καυσαέρια οικιών, συγκοινωνιακών μέσων, βιομηχανιών.
- Ρύπανση εδάφους: κατάλοιπα βιομηχανιών, αστικά και βιομηχανικά απορρίμματα, ραδιενεργά απόβλητα, υπερβολική χρήση λιπασμάτων – φυτοφαρμάκων.
- Καταστροφή δασών: υλοτόμηση, εκχέρσωση, εμπρησμοί.
- Υπέδαφος: αλόγιστη χρήση ορυκτών – πετρελαίου
- Ύδατα: απόβλητα εργοστασίων, λύματα οικισμών πετρελαιοειδή.

Α' ερώτημα: οι επιπτώσεις που έχει προκαλέσει η έλλειψη σεβασμού του ανθρώπου προς το φυσικό περιβάλλον.

Στη Φύση:

- Η θερμοκρασία της Γης μεγαλώνει εξαιτίας του φαινομένου του «θερμοκηπίου».
- Μειώνονται οι βροχοπτώσεις και η υγρασία, με αποτέλεσμα τη λειψυδρία.
- Ανυψώνεται η στάθμη των θαλασσών, λόγω της διαστολής της υδάτινης μάζας και της τήξης των πάγων.
- Αργά αλλά σταθερά μεταβάλλονται οι κλιματολογικές συνθήκες.
- Μειώνεται το όζον της ατμόσφαιρας, το οποίο μας προστατεύει από την υπέρυθρη και υπεριώδη ακτινοβολία.
- Εξαφανίζονται βιολογικά είδη, διαταράσσεται η τροφική αλυσίδα.
- Η ποικιλομορφία και πολυπλοκότητα των οικοσυστημάτων φτωχαίνει.

Στον άνθρωπο:

- Επιπτώσεις στη φυσική υγεία (αναπνευστικά προβλήματα, καρκινογενέσεις).
- Επιπτώσεις στην ψυχική υγεία (άγχος, επιθετικότητα, χάνεται η ψυχική ευεξία και γαλήνη). Η ζωή στις μεγαλουπόλεις καταντά μαρτύριο, αφού περιορίζονται οι δυνατότητες για αποδράσεις στη Φύση.
- Επιπτώσεις στην πνευματική συγκρότηση του ανθρώπου, αφού εκλείπουν οι φυσικοί χώροι που δίνουν αφορμή για πνευματική δημιουργία, ισοπεδώνεται η αισθητική καλλιέργεια του ατόμου. Ταυτόχρονα, απομακρύνεται από τη Παράδοση, όταν αυτή σχετίζεται με το περιβάλλον.
- Αλλοτρίωση – αποξένωση από τη Μητέρα – Φύση.
- Υποθηκεύεται το μέλλον των επερχόμενων γενεών.

Στην κοινωνία:

- Τίθενται εμπόδια στη μελλοντική οικονομική ανάπτυξη των χωρών στον τομέα της γεωργίας, βιομηχανίας, αφού οι φυσικοί πόροι εξαντλούνται αλόγιστα.
- Πλήττεται η τουριστική ανάπτυξη, καθώς το απογυμνωμένο τοπίο, οι μολυσμένες θάλασσες, τα καμένα δάση, τα κατεστραμμένα μνημεία προκαλούν ένα εφιαλτικό και αποκρουστικό περιβάλλον.

Μεταβατική παράγραφος: καθώς η προσφορά του φυσικού περιβάλλοντος είναι αντιληπτή από τον καθένα, καθίσταται αναγκαία η άμεση λήψη μέτρων τα οποία θα αμβλύνουν τις επιπτώσεις της οικολογικής κρίσης, θα προστατεύσουν και θα θωρακίσουν τη Μητέρα – Φύση.

Β' ερώτημα: τρόποι αποκατάστασης της σχέσης του ανθρώπου με τη Φύση.

- **Παιδεία:** Στα πλαίσια της **οικογένειας**, είναι απαραίτητο να γαλουχηθεί το άτομο, από νηπιακή κιόλας ηλικία, ώστε να μάθει να αγαπά τη φύση, να τη σέβεται και να την προστατεύει. Στο **σχολείο** κρίνεται απαραίτητη η αύξηση των ωρών διδασκαλίας, που σχετίζονται με τη μελέτη και την προστασία του περιβάλλοντος και ο εθισμός των νέων στην ανάληψη οικολογικών – εθελοντικών δράσεων. Τα **M.M.E** οφείλουν, μέσω ενημερωτικών εκπομπών και της προβολής διαφημίσεων, να προβληματίζουν, να ενημερώνουν και να προωθούν δράσεις στην κατεύθυνση της προστασίας του περιβάλλοντος. Παράλληλα, οι **πνευματικοί άνθρωποι** μπορούν, ως ταγοί, να προκαλέσουν πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της οικολογικής συνείδησης και να ηγηθούν των οικολογικών πρωτοβουλιών και αγώνων.
- **Άτομο:** αυτομόρφωση, διαρκής προβληματισμός για το οικολογικό ζήτημα, επαναπροσδιορισμός των αξιών και των αναγκών. Επαναπροσέγγιση της έννοιας του μέτρου και απομάκρυνση από την καταναλωτική μανία. Συμμετοχή σε εθελοντικές δράσεις, στήριξη οικολογικών οργανώσεων και άσκηση πίεσης προς τις κυβερνήσεις και τους Διεθνείς Οργανισμούς για τη λήψη άμεσων μέτρων.
- Αξιοποίηση των δυνατοτήτων της **επιστήμης και της τεχνολογίας:** ενίσχυση της αντιρρυπαντικής τεχνολογίας, ανακύκλωση, έρευνα για νέες πηγές ενέργειας, μείωση του κόστους για εναλλακτικές πηγές ενέργειας που ήδη χρησιμοποιούνται (αιολική, ηλιακή - φωτοβολταϊκά συστήματα)
- **Πολιτεία:** Αλλαγή πολιτικών προτεραιοτήτων, λήψη προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων, εκπόνηση και εφαρμογή αναγκαίων προγραμμάτων και διάθεση των απαραίτητων κονδυλίων για την αποκατάσταση της οικολογικής ισορροπίας. Κίνητρα για έρευνα και επενδύσεις στο χώρο της εναλλακτικής ενέργειας.
- **Διακρατικοί – παγκόσμιοι οργανισμοί:** κοινή δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Ο.Η.Ε, για την ενεργή ανάληψη πρωτοβουλιών, που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση του οικολογικού ζητήματος. Είναι κρίσιμο οι όποιες αποφάσεις να υλοποιούνται, να μη λειτουργούν ως ευχολόγιο, αλλά να ασκείται πίεση στα ισχυρά κράτη, ώστε να σέβονται τις αποφάσεις.

Επίλογος: Πριν μερικά χρόνια είχε διατυπωθεί η άποψη πως «ο πλανήτης στον οποίο ζούμε δεν ανήκει σε εμάς αλλά στα παιδιά μας». Η παραπάνω φράση σήμερα είναι περισσότερο επίκαιρη από ποτέ. Κάλεσμα των συμμαθητών για συμμετοχή στην πρωτοβουλία του σχολείου, όπως αυτή αναφέρθηκε στον πρόλογο.